

AVRUPA İŞ ETİĞİ AĞI, 28'İNCİ YILLIK KONFERANSI GERÇEKLEŞTİ

TÜRMÖB, European Business Ethics Network (Avrupa İş Etiği Ağı) ve Hacettepe Üniversitesi ile birlikte Avrupa İş Etiği Ağı 28'inci Yıllık Konferansı'nı İstanbul'da gerçekleştirdi. Konferansa yurtiçinden ve yurtdışından çok sayıda kurum ve kuruluşun temsilcisi katıldı. 27-28 Haziran 2015 tarihlerinde düzenlenen konferansta beş ayrı salonda 23 bildiri sunuldu.

TÜRMÖB Genel Başkanı Ymm. Nail Sanlı Avrupa İş Etiği Ağı 28'inci Yıllık Konferansı'nın açılışında yaptığı konuşmada, "Etik, en basit anlamıyla insan ilişkilerinde genel geçerliliğe sahip ve evrensel olarak kabul görmüş değer yargılarını inceler. İş etiği ise, iş dünyasındaki davranışlara rehberlik etmek üzere geliştirilen ahlaki ilkeler bütünüdür" dedi. Günümüzde, ekonominin en önemli unsurlarından birisi olan şirketlerin, büyük bir güce sahip olduğunu belirten Sanlı, "Bu bağlamda, şirketlerin verimli ve başarılı olması toplumun refah seviyesini arttıracaktır. Gerek sahip oldukları ekonomik güç, gerekse ürettikleri mal ve hizmetlerle toplumu etkiledikleri için; şirketlerin birbirlerine, çalışanlarına, müşterilerine, devlete, topluma ve diğer toplumlara karşı yükümlülükleri bulunmaktadır. Şirketlerin uzun vadede başarılı olabilmeleri ise güvenilir olmalarına ve bu çerçevede etik davranışlarda bulunmalarına bağlıdır. Etik olmayan eylemler, rekabetçi ekonominin gelişmesini engelleyecek, kayıt dışı yapılara fırsat verecek ve piyasa sistemini kötü yönde etkileyerek kaynakların etkin kullanılamamasına neden olacaktır" ifadelerini kullandı.

AVRUPA İŞ
ETİĞİ AĞI
28'İNCİ YILLIK
KONFERANSI
GERÇEKLEŞTİ

İÇİNDEKİLER

TÜRMÖB Adına Sahibi ve
Genel Yayın Yönetmeni
Nail SANLI
Yayın Kurulu

Nail SANLI
Ünal AYDIN
Yücel AKDEMİR
Ülkü SÖNMEZ

Sorumlu Müdür
Aysel ŞİMŞEK

Editör
Ebru AYDIN
Editör/Fotomuhabiri
Gürsel GÖKÇE

Dizgi -Düzenleme
Tuncay TEKYILDIZ

Yönetim Yeri
Gençlik cd No:107
Anıttepe /Ankara
Tel:0312 -232 50 60
Faks:0312 232 04 71

AVRUPA İŞ ETİĞİ AĞI, 28'İNCİ YILLIK
KONFERANSI GERÇEKLEŞTİ

1-10

6. TÜRKİYE ETİK KONGRESİ YAPILDI
EKONOMİDEN KISA KISA

11-23

24-25

TÜRMOB ETİK EĞİTİMİ PROJESİ

Sanlı, “Üyesi olduğumuz Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) Etik İlkeleri ile de uyumlu bir düzenleme olan ‘Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirlerin Mesleki Faaliyetlerinde Uyacakları Etik İlkeler Hakkında Yönetmelik’ meslek Yasamızın 50’inci maddesinin verdiği yetkiye dayanarak 2007 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Etik Yönetmeliği ile muhasebe meslek mensuplarının mesleki ilişkilerinde uymaları gereken ‘asgari etik ilkeler’ belirlenmiştir. Ayrıca, TÜRMOB bünyesinde, bir Etik Komitesi oluşturulması öngörülmüş ve TÜRMOB Yönetim Kurulu bu yetkisini kullanarak Etik Komitesi’ni oluşturmuştur. TÜRMOB’un Etik Eğitim Stratejisi çerçevesinde, ‘Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Eğitimi ve Etik Sözleşme Yapılması Hakkında Tebliğ’ 2014 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu tebliğ, yıllardır benimsediğimiz ve uyguladığımız ‘etik’ konusunun öğretilebilir ve

öğrenilebilir olduğu yaklaşımını yasal bir düzenleme ile meslek mensuplarımızın istifadesine sunmaktadır. Tebliğin temel amacı etik öğrenme yönünde isteklilik yaratmak, etik eğitimi ve etik davranış gelişimini sağlamak üzere muhasebe meslek mensupları ile bağlı oldukları meslek odası arasında yapılacak etik sözleşmesinin ve öncesinde meslek mensubunun tabi olacağı etik eğitiminin usul ve esaslarını belirlemektir. Etik eğitimi sonrası meslek mensuplarımız ‘Etik Eğitimi Tamamlama Belgesi’ alacaklardır. Bu doğrultuda muhasebe meslek mensupları için etik alanında uluslararası ve ulusal düzeydeki gelişmeleri ve çalışmalarını değerlendiren TÜRMOB; etik alanında güncel ve özgün bir çalışma olarak ‘TÜRMOB Etik Eğitimi Projesini’ geliştirmiştir. Bu proje kapsamında muhasebe meslek mensuplarının uzaktan eğitimleri tamamlanmış ve şu anda yüz yüze eğitim yöntemleriyle teorik ve uygulamalı etik eğitimlerin ilk grubu tüm Türkiye’de tamamlanmış ve bu eğitimleri bitiren meslektaşlarımıza Muhasebe

Meslek Etiği Taahhütnamesi verilmiştir” dedi. Genel Başkan Sanlı, bu eğitimle TÜRMOB olarak etik konusunda önemli bir adım daha attıklarını belirterek, muhasebe etiği alanındaki çağdaş uygulamaların meslek mensuplarına kazandırıldığını kaydetti. Sanlı, TÜRMOB’un etik konusunu çok önemsendiğini ve mesleki açıdan etiği bir yaşam biçimi olarak benimsediğinin altını çizdi.

ETİK, İŞ YAŞAMI AÇISINDAN ÇOK ÖNEMLİ

Sanlı, “Etik konusuna iş yaşamı ve mesleğin gelişimi açısından özel önem atfeden TÜRMOB, 2012 yılında, ‘İş Etiğine Stratejik Yaklaşım: Etik Liderliğin Rolü’ ana teması ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ile ortaklaşa olarak ‘Uluslararası İş Etiği Kongresi’ni gerçekleştirmiştir. 2009 yılından başlamak üzere her yıl Ulusal düzeyde muhasebe meslek etiği kongreleri yapılmıştır. Bu kongrelerde, muhasebe meslek etiğine duyulan gereksinim, yaşamda ve meslekte etik: algılar ve gerçekler, muhasebe etiğinde güncel yaklaşımlar, TÜRMOB’un meslek etiğinde stratejik yol haritası, muhasebe etiğinde temel ilkeler ana temaları tartışılmış ve değerlendirilmiştir. Ulusal düzeydeki muhasebe meslek etiği kongrelerinin 6’ıncısı 27 Haziran 2015 tarihinde bu konferans merkezinde ‘İşletme Stratejisinin Bir Unsuru Olarak Etik: Planlamadan Uygulamaya’ ana teması ile gerçekleştirilecektir. Ayrıca TOBB ile birlikte 21-22 Eylül 2012 tarihlerinde 1. Uluslararası İş Etiği Kongresi geniş bir katılımı Ankara’da gerçekleştirilmiştir. Kongrede ana tema olan ‘İş Etiğine Stratejik Yaklaşım-Etik Liderliğin Rolü’ konusu tartışılmıştır. Kongrede mesleğimiz ve muhasebe camiamızın etik ilkelere bakışını geniş kitlelere ve özellik-

le müşterilerimize, iş alemine anlatmış olduk. Son olarak; IFAC bünyesindeki ‘Uluslararası Etik Standartları Kurulu’ tarafından yayımlanan ‘Muhasebe Meslek Mensupları İçin Etik Kurallar El Kitabı’nın 2015 yılı son baskısı Birliğimizce birebir Türkçeye çevrilmiş olup, burada sizlere de sunulmuştur. Etik Standartlar El Kitabının bağımlı ya da serbest çalışan tüm meslek mensuplarımız yanı sıra iş aleminin çalışmalarında da yararlı olacağına inanıyorum” şeklinde konuştu.

KRİZLERİN TEMELİNDE ETİK VAR

Küresel ekonomik yapı içerisinde yer almış, uluslararası organizasyonlardan kaynaklanan herhangi bir sorunun, tüm dünyayı etkileyerek, ekonomik krizlere neden olabildiğine işaret eden Sanlı, “Son dönemlerde yaşanan ekonomik krizlerin temelinde ise çoğunlukla etik temele dayalı sorunlar var. Bu nedenledir ki, etik, iş etiği, kurumsallaşma, iyi yönetim, sosyal sorumluluk, hesap verebilirlik, saydamlık, etik kod, yolsuzluk gibi birçok kavram gündemimize yerleşmiştir. Yolsuzlukla mücadelede denetim konusu olmazsa olmazdır. Denetimsiz bir alan başı boş, her türlü suiistimale ve yolsuzluğa açıktır. Bunun içindir ki mikro işletmeler hariç tüm sermaye şirketlerinin bağımsız denetime tabi olması gerektiğini düşünüyoruz” dedi.

MUHASEBE DİNAMİK VE SÜREKLİ DEĞİŞEREK GELİŞEN BİR DİSİPLİNDİR

Konuşmasında muhasebe ilke ve kavramlarından ve bu kavramların iş eğitiyle olan bağından bahseden Genel Başkan Sanlı, “Muhasebe uygulaması ‘Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri’ne ve bu ilkelerin dayandığı ‘Temel Muhasebe

Kavramları'na göre yürütülmektedir. Bu ilkeler sabit ve değişmez niteliklere sahip değildir. Muhasebe aslında dinamik ve sürekli değişerek gelişen bir disiplindir. 1932 yılında, New York'ta bulunan 'Yeminli Muhasebe Uzmanları'nın raporlarında kullanılmaya başlayan 'Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri' ve 'Temel Muhasebe Kavramları', 'Uluslararası Muhasebe Standartları' yoluyla günümüze kadar sürekli olarak değişmiş ve gelişmiştir. Bu ilke ve kavramlardan iki tanesinin, iş etiği ile yakından ilgili olduğu düşünüyorum. Bunlar, 'Sosyal Sorumluluk Varsayımı' ve 'İşletmenin Sürekliliği Varsayımı' kavramlarıdır. Sosyal sorumluluk kavramı; muhasebe meslek mensubunun işini yaparken tarafsız ve adil olmasını, bilgi üretiminde toplum çıkarlarının ön planda tutulmasını ve yapılacak açıklamaların sosyal sorumluluk bilinci ile kamuyu aydınlatma ilkesine uygun olarak yapılmasını öngörmektedir. İşlet-

menin sürekliliği kavramı ise işletmelerin faaliyetlerine sonsuz ve sınırsız bir şekilde devam edeceği görüşünü esas almaktadır. Gerek uluslararası alanda faaliyette bulunan, gerekse ulusal alanda faaliyet gösteren işletmelerin 'etik temele dayanan sorunları' önce 'işletme sürekliliğini' etkilemekte ve faaliyet büyüklüklerine göre sonuçları, ekonomik krizlere varan olumsuz sonuçlar ortaya koyabilmektedir. Yakın zamanda yaşadığımız WorldCom, Enron, Parmalat vakaları bu durumun canlı örnekleridir. Bu bağlamda iş etiği ile ilgili tartışmalarda, araştırmalarda, eğitimlerde, etik davranışın geliştirilmesine yönelik çalışmalarda 'sosyal sorumluluk' ve 'işletmelerin sürekliliğinin' sağlanması hususlarının temel olarak ele alınması gerektiğine inanıyorum" diye konuştu.

Organizasyonlarda, eğitim faaliyetlerinin önemli bir kısmının etik alanında yü-

rütüldüğüne işaret eden Sanlı, “Organizasyonlar, yazılı etik kodlarını ve etik değerleri oluşturuyor. Etik tutum ve davranışın geliştirilmesi için çalışmalar yapıyor. Ülkemizde 2011 yılında yayımlanan ‘Türk Ticaret Kanunu da kurumsallaşma, iyi yönetim, hesap verebilirlik, saydamlık kavramları çerçevesinde şekillendirildi. Türk Ticaret Kanunu’nun, organizasyonlarda iş etiğinin gelişimine katkı sağlayabileceğini düşünüyoruz. Ekonomik faaliyetlerin bir bütün olarak kayıtlanması, raporlanması ve denetlenmesi görevlerini uluslararası standartlara uygun olarak yerine getirmekte olan muhasebe meslek mensuplarının birliği olan TÜRMOB; muhasebe meslek etiğinin gelişimini sağlamak üzere önemli çalışmalar yapmaktadır” dedi.

“MUHASEBE ETİĞİ” KONULU “MAKALE YARIŞMASI”

Üniversitelerde ve mesleki teknik okullarda etik derslerinin daha nitelikli bir şekilde yer alması gerektiğini vurgulayan Sanlı, “Muhasebe öğretiminde; işletme sahipleri ya da ortakları, yöneticiler, çalışanlar, sendikalar, kredi kuruluşları, devlet, alıcı ve satıcılar muhasebenin tarafları olarak gösterilmektedir. Muhasebe meslek mensupları, muhasebe taraflarının tam ortasında yer almakta, sosyal sorumluluk bilinci ile kamusal bir görevi yerine getirmektedir. TÜRMOB olarak hedefimiz 97 bin meslek mensubumuz ile etik eğitimler yapmak, etik eğitimde sürekliliği sağlayabilmek ve dolayısıyla işletmelerde, iş etiği uygulamalarında muhasebe meslek mensuplarının etkin rol üstlenebilmelerini sağlamaktır. İş yaşamınızda, yaşamınızın her aşamasında beyaz alan

ile simgelenen etik davranışı ortaya koymanızı, siyah alan ile simgelenen etik dışı davranışlarla karşılaşmamanızı, gri alan ile simgelenen etik ikilemlerin çözümü için meslek örgütünüz ve etik kodunuzdan destek almanızı öneriyorum. Etik ikilemlerin çözümü noktasında destek sağlayacak olan meslek örgütlerinin, etik davranış için gerekli ortamı tesis etme, etik farkındalık yaratma ve etik kültür oluşumuna ortam oluşturma gibi görevleri de bulunuyor. Bu görevlerin yerine getirilmesi noktasında, TÜRMOB olarak yeni bir çalışma başlatmak istiyoruz. İş etiği alanında yapılacak akademik çalışmalara destek olarak, bu çalışmaların gelişerek yaygınlaşmasını sağlamak üzere, EBEN Yönetimi onay verdiği takdirde, ‘Avrupa İş Etiği Ağı Yıllık Konferanslarında’ sonuçları açıklanmak ve ödülleri verilmek üzere ‘Muhasebe Etiği’ konulu ‘Makale Yarışması’ düzenlemek arzusundayız. Yarışma için EBEN ve TÜRMOB yönetimlerinden sağlanacak katılım ile ‘Değerlendirme Kurulu’ oluşturulmasını ve yapılacak değerlendirmede birinci olacak eser sahibine 2 bin 500 Euro, ikinci olacak eser sahibine bin 500 Euro ve üçüncü olacak eser sahibine bin Euro ödül verilmesini öngörüyoruz” ifadelerini kullandı.

TÜRMÖB'UN DESTEĞİ ÇOK BÜYÜK

EBEN Türkiye Başkanı Prof. Dr. Mahmut Arslan yaptığı konuşmada, Avrupa İş Etiği Ağı ve Avrupa İş Etiği Ağı 28. Yıllık Konferansı hakkında bilgi verdi. Arslan, konferansta bulunan kurum ve kuruluşlara atıfta bulunarak, “Konferansta çok büyük kahramanlar var. Onların katkısı olmasaydı bu konferans başarılı olamazdı” dedi. Arslan ayrıca, TÜRMÖB’a da konferansa verdiği katkılardan dolayı özellikle teşekkür ederek, “Böyle büyük bir konferansa TÜRMÖB’un desteği olmasaydı bu kadar başarılı olamazdık” dedi.

İŞ ETİĞİ DAR BİR KAVRAMLA SINIRLI DEĞİL

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Uğur Ömürgönülşen konuşmasında iş etiğinin, iş dünyasındaki geleneksel uygulamalara odaklandığını belirterek, “Günümüzde iş dünyasındaki iş etiği kavramı dar kavramlarla sınırlı değil. Önemli siyasi, sosyal meseleler de iş etiğini kapsamaktadır. Bütün bu konular aslında iş dünyasının kapsamının da dışına

taşınmaktadır. Barış ve çevresel konular git gide daha fazla akademisyenler ve siyasetçiler tarafından dikkat çekmektedir. Dünya barışı, lobicilik faaliyetlerinden hatta yolsuzluk eğilimi olan çok uluslu fir-

maların eğiliminden de etkilenmektedir. İş etiği de bu konuların ittifakının sağlanmasında çok dikkat çekmektedir” ifadelerini kullandı.

İŞ ETİĞİNE İNANANLAR BAŞARILI OLACAK

Avrupa İş Etiği Örgütü Başkanı Anthony Gortzis, mevcut ekonomik krizin dünyaya trilyonlarca euroya mal olduğuna dikkat çekerek, “Yavaşlamadan dolayı finansal piyasalara olan güven azalmakta, işsizlik artmaktadır. Böylece de yoksulluk artmakta bir çok başarısızlık da ortaya çıkmaktadır. Bu başarısızlıklar dünyada yaşanan ekonomik ve mali depremi merkezinde yer alıyor” dedi. Küresel ekonomilerin ‘geleceğin yeniden yazılacağına’ işaret ettiğini söyleyen Gortzis, “Kriz sayesinde bir fırsat elde edeceğiz ve yeni bir iş kültürü yaratacağız. Bunun daha etik,

daha sorumlu ve daha sürdürülebilir olacağına inanıyorum” ifadelerini kullandı. Gortzis, “Sürdürülebilirlik iş dünyasında da çok büyük önem arz etmektedir ve son dönemde özellikle iş dünyasında ön plana çıkmaktadır. Sürdürülebilirlik konusunda taviz vermemek çok önemli. Sürdürülebilirlik için çevresel etkilerin öngörülmesi, doğrudan ve dolaylı olarak değer zincirindeki bütün değerlerin ele alınması gerekiyor” dedi. İş etiğine inanan şirketlerin başarılı olacağını altını çizen Gortzis, “Vizyonları, misyonları ve değerleri olan şirketler hatta devletler başarılı olacaktır. Liderlik ve kararlılıkta burada önemlidir. EBEN bu konuda kurumlara, kuruluşlara çok önemli katkılar sunmaktadır. Ülkeleri, kültürel bağları ve en iyi uygulamaları bir araya getirmeliyiz. EBEN iş etiği ağı da çok önemli bir markadır ve bundan çok fazla faydalanılmalıdır. Elimizde araçlar ve sizler varsınız ve tabi ki başarısızlığa uğrama lüksümüz yok. Bir araya gelerek gücümüzü birleştirerek uyumla iyi niyetle bunu yukarıya taşımalıyız. Eğer birleşirsek güçleniriz, bölünürsek başarısızlığa uğrarız” dedi.

ETİĞİ ÖĞRETİRKEN ÜLKENİZDEN ÖRNEKLER VERMELİSİNİZ

Prof. Dr. Heidi Hoevik yaptığı konuşmada, günümüzde zenginliğin ve fakirliğin, refah ve ızdırabın aynı anda yaşandığına dikkat çekerek, “Kişi ve kurumların bilgiyi kullanmak için imkanlar var. Fakat bilgiyi doğru kullanmak yerine kötü, yanlış davranışların gerçekleştiğini görüyoruz. Günümüzde bu tip davranışlardan dolayı da şirketlere ve devletlere daha az güveniliyor. Sadece iş etiğinde değil, her yere daha az mali destek veriliyor” dedi. Etik kavramının öğretilmesinin çok önemli olduğunu belirten Hoevik, “Aynı zamanda da etik ikilemleri bütün müfredata dahil etmekte önemli. Ayrıca etiğin hayatın ayrılmaz bir parçası olduğunun da öğretilmesi gerekiyor. İş etiği nasıl öğretilir dersek, en iyi yol etik ikilem tartışmalarını bütün disiplinlere entegre etmektir. Bunu gerçekleştirmekte son derece zordur. Etik konusu öğretilirken de gerçek örneklerin kullanılması gerekli, özellikle de bu örneklerin kendi ülkenizden verilmesi gerekli” ifadelerini kullandı.

ETİK, YÖNETİMİN KALBİDİR

Prof. Dr. Simon Robinson, yönetimin kalbinin etik olduğunu vurguladığı konuşmasında, “Barışın tesis edilmesi, itilafın çözüme kavuşturulması için ne yapılması gerektiğine yaptığımız raporda da değindik. Gerçek güven, iyi güven ve katı güven olması gerekiyor. Bu güven kavramları, iş dünyasında, sosyal sermayede olmalı. Bu üç güven olgusu bir arada işlemeli ve bu olurken de iş dünyası ekonomik kalkınmaya katkıda bulunduğu gibi barışın tesis edilmesine de katkıda bulunmalı. Yolsuzluğu engellemeli ve uzak durmalıdır. İş etiği konusunda mesleki sorumlulukta çok önemli. Ben köprü yapan bir şirketsem 50 yıl sonra da o köprünün sağlam olacağına garanti vermeliyim. Aynı zamanda şirketler için çevresel sorumluluk da çok önemli. Şirketler bu günü inşa ederken gelecek nesillere de değer vermeli” dedi.

GÖNÜLLÜ KATILIMCI PROFİLİ TÜRMÖB’U YANSITİYOR

Açılış konuşmalarının ardından Kongrenin “İş Etiği Uygulamaları” başlıklı bölümüne geçildi. Dokuz Eylül Üniversitesi’nden Doç. Dr. Çağnur Kaytmaz Balsarı burada yaptığı sunumda TÜRMÖB tarafından gerçekleştir-

tirilen Etik Eğitim Programı hakkında bilgi verdi. Balsarı, bu projede İzmir Ekonomi Üniversitesi’nden Prof. Dr. Serdar Özkan ve Dokuz Eylül Üniversitesi’nden Yrd. Doç. Dr. Seçil Varan ile birlikte çalıştıklarını belirtti. TÜRMÖB için etiğin çok önemli bir yeri olduğunu vurgulayan Balsarı, “Muhasebecilik meslek olarak bilgiyi üreten taraftır. Bilgi doğru ve tarafsız olmalıdır. Doğru ve tarafsız bilgi olmazsa iş liderleri iyi kararlar veremezler. Yanlış bir bilgi yüzünden bütün dünya savaşa bile gidebilir. Bu nedenle bilginin üretimi iş etiğinin kalbinde yatıyor. TÜRMÖB da iş dünyasından bu yönde gelen talep üzerine bir etik projesi başlattı. İlk önce bir etik komitesi kuruldu. Bu komite, muhasebe mesleğinde etik olarak ne yapabileceğini planlamak için uluslararası uygulamaları inceledi. Etik kültürle alakalı bir olgu olduğu için etik kodlarına bakıldı. Bunlar prensip bazlı, yerel olarak kullanılabilen kavramlardır; tarafsızlık ve dürüstlük gibi. Bu kavramlar muhasebecilik etiğinin temelini oluşturuyor. Kodların tercüme edilmesi bittikten sonra etik eğitim projesi oluşturuldu. Bu eğitimlere gönüllü olarak 3 binden fazla kişi başvurdu. Eğitimlerin ücretli olduğunu göz önüne alırsak bu büyük bir rakamdır. Bu eğitimi tamamlayanlar sertifikalarını aldılar. Gönüllü katılımcıların profiline baktığımızda ise

TÜRMOB'un profilini yansıttığını gördük" dedi. Balsarı, mesleki muhakemenin çok önemli olduğunu vurgulayarak, "Bir muhasebecinin mesleki muhakemeyi çok iyi yapması gereklidir. Çünkü muhasebecinin muhakeme yapması o bilgiyi çok fazla etkileyen bir faktördür" ifadelerini kullandı.

ETİK, DAVRANIŞIN KONTROLÜYLE İLGİLİDİR

TAİ - TUSAŞ İnsan Kaynakları Başkanı Oya Tansu ise bu bölümde yaptığı sunu-

munda TUSAŞ-Türk Havacılık ve Uzay Sanayi'nin kuruluş ve işleyişi hakkında bilgi verdi. Şirket politikaları gereği etik alanda yaptıkları çalışmalardan bahseden Tansu, "Etik, kavramı insan davranışında neyin doğru neyin yanlış olduğuy-la ve davranışın kontrollüyle ilgilidir. Etik, insanın ve insan davranışlarının iyi, kötü, doğru ya da yanlış olduğuna karar vermenin neye göre algılandığı ile ilgili sorulara yanıt arar. İş ahlakı, uygulamalı bir ahlak bilgisidir ve iş hayatında karşılaşılan tüm ahlaki sorunları inceler. Bu sorunlar da çalışanlar arasında, çalışanlarla yöneticiler arasında, işletme ve işletmeyle alışverişte bulunanlar arasında ve işletmeyle çevresel faktörler arasında olabilir. Etik yapılandırmada amacımız iş yaparken uyguladığımız bütün kuralları kapsayacak bir el kitabı oluşturmaktır, bunun için etik el kitabını oluşturduk. Aynı zamanda da iş yaparken karşılaştığımız her türlü sorunla mücadele edecek bir platform oluşturduk. Bir de etik kurulumuz ve etik hattımız var. Etik kurulu bizim için bir disiplin kurulu değil, daha iyiye gidebilmek için etik ilkelerimizi çalışmalarımıza, paydaşlarımıza paylaşabilmek için bir araçtır" ifadelerini kullandı.

6. TÜRKİYE ETİK KONGRESİ YAPILDI

TÜRMÖB tarafından altıncısı düzenlenen Türkiye Etik Kongresi 27 Haziran'da İstanbul'da gerçekleşti. Bu yılki kongrenin ana temasını "İşletme Stratejilerinin Bir Unsuru Olarak Etik; Planlamadan Uygulamaya" oluşturdu.

6. Türkiye Etik Kongresine yurtdışından ve yurtiçinden çok sayıda kurum ve kuruluşun temsilcileri ve meslek mensupları katıldı. 6. Türkiye Etik Kongresi'nin açılış konuşmasını yapan TÜRMÖB Genel Başkanı Ymm. Nail Sanlı, "Etik Kongremizin amacı, etiğin işletme stratejisinin bir unsuru olarak değerlendirilmesi, işletmelerde etik kurumsallaşmanın ne anlama geldiği ve nasıl sağlanacağı, muhasebecilerin işletmelerde etik kültürün oluşturulması ve yürütülmesi süreçlerinde hangi sorumlulukları üstlenmeleri gerektiği konularında farkındalığı arttırmaktır" dedi.

Etiğin en basit anlamıyla insan ilişkilerinde genel geçerliliğe sahip ve evrensel olarak kabul görmüş değer yargılarını incelediğini belirten Sanlı, "İş etiği ise iş dünyasındaki davranışlara rehberlik etmek üzere geliştirilen ahlaki ilkeler bütünüdür. Bizim mesleğimizin yani muhasebecilerin en büyük sermayesini ise 'toplumsal güven' oluşturmaktadır. Bu sermayemizin gelişip güçlenmesini sağlayan unsurlarımız ise mesleki ve etik ilkelermiz, disiplin kurallarımız ve bunların uygulamalarıdır" dedi. Sanlı, "Biz muhasebe meslek mensupları olarak etik ile yatıp, etik ile kalkan bir camıyız. Tüm yasal düzenlemelerimiz ve uygulamalarımızın gerisinde temel felsefe olarak iş ahlakı, etik değerler yatmaktadır. Zira mesleğimiz bir itibar, prestij, şöhret mesleğidir. Etik değerler ve iş ahlakı bizim namusumuzdur. Şöhretimizin iyi olması, etik ilke ve normlara tam olarak uymamız esastır" ifadelerini kullandı.

“FAALİYETLERİMİZİN ODAĞINDA EĞİTİM VAR”

Muhasebe mesleğinin ve meslek mensuplarının gelişimini sağlamak üzere 1989 yılında başlayan meslek mücadelesinin, meslek hukuku ve uluslararası normlarda şekillendirerek sürdürüldüğünü vurgulayan Genel Başkan Sanlı, “Mesleğin ve meslek mensubunun gelişimi noktasında faaliyetlerimizin odağına eğitimi yerleştirdik. Meslek mensuplarımızın yeterlilik ve yeterliliklerinin geliştirilmesi ve bu gelişimin yaşam boyu eğitim ile sürdürülmesi temel ilkemiz oldu. Gerek geleneksek muhasebe uygulamasında, gerekse de uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarına göre yapılan muhasebe uygulamalarında meslek mensuplarımız neredeyse her iş, her kayıt ve her rapor için mesleki yargılarına başvuruyorlar. Kendi mesleki yargılarını bu derece yoğun kullanmak zorunda olmaları meslek mensuplarını, etik tehdit ve etik sapmalarla karşı karşıya bırakıyor. Mesleğimizin kronik bir şekilde yaşadığı haksız rekabet gibi sorunlar ise aslında etik kaynaklı sorunlardır. Bu sorunlar mesleği olumsuz şekilde etkilediği gibi meslek mensubunu, karşı karşıya kaldığı disiplin yaptırımları nedeniyle de olumsuz şekilde etkilemektedir” ifadelerini kullandı. Genel Başkan Sanlı, muhasebe meslek mensubunun yaşadığı etik kaynaklı sorunların, ‘işletmelerin sürekliliği temel kavramını’ olumsuz şekilde etkilediğini, dolayısıyla da toplumun tamamını etkilemeye başladığına dikkat çekti.

ETİK EĞİTİM

Genel Başkan Sanlı, muhasebe mesleğin gelişimi ve etik konusunda yapılan çalışmalar hakkında da bilgi vererek, “Etik anlamdaki çalışmalarımız elbette sadece etik kuralların yazılı olarak oluşturulmasıyla

la sınırlı kalmadı. Bugün gerçekleştirilecek olan kongreyle birlikte 6 Etik Kongresi ve Birinci Uluslararası İş Etiği Kongrelerini gerçekleştirmiş olduk. 2009 yılından başlamak üzere her yıl gerçekleştirdiğimiz Türkiye Etik Kongrelerinde, muhasebe meslek etiğinde duyulan gereksinim, yaşamda ve meslekte etik, algılar ve gerçekler, muhasebe etiğinde güncel yaklaşımlar, TÜRMOB’un muhasebe meslek etiğindeki stratejik yol haritası, muhasebe eğitiminde temel ilkeler ana temaları tartışılmış ve değerlendirilmiştir. Bugüne kadar gerçekleştirmiş olduğumuz Kongrelerde elde ettiğimiz en önemli sonuçlardan birisi de şu şekilde ifade edilebilir; ailede başlayan etik eğitiminin yaşam boyu sürdüğü noktasından hareketle etiğin öğrenilebilir ve öğretilebilir olduğu sonucuna ulaşmak olanaklıdır. Öyleyse bireyin etik sorumlulukları yerine getirmesi eğitimle sağlanabilir. Mesleğin ve meslek mensubunun gelişimi noktasında faaliyetlerimizin odağına eğitimi yerleştirmeden birebir örtüşen bu sonuçtan hareketle TÜRMOB, etik eğitim projesini oluşturmuştur. 27 Mart 2014 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan, Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Eğitimi Ve Etik Sözleşmesi Yapılması Hakkındaki Tebliğ ile eğitim yasal zemine kavuşturulmuştur. Meslek hukukumuzun uluslararası normlarda olmak üzere kendimizi oluşturma ilkesini sağlayan bu düzenlemede bu tebliğin amacı etik öğrenme yönünden isteklilik yaratarak etik eğitimi ve etik davranış gelişimini sağlamak üzere muhasebe meslek mensupları ile bunların bağlı oldukları meslek odası arasında yapılacak etik sözleşmenin ve sözleşme yapılması öncesinde meslek mensubunun tabi olacağı etik eğitiminin usul ve esaslarını belirlemek ifadesi yer almıştır. Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Eğitimi Ve Etik

Sözleşme Yapılması hakkında ki Tebliğin Resmi Gazete’de yayınlanmasının ardından Türkiye’nin 4 bir tarafında farkındalık seminerleri gerçekleştirilmiştir. Bu seminerlerde etik eğitim gereksinimi, haksız rekabet ve haksız rekabetin önlenmesine yönelik oluşturulan politika ve uygulamalar meslek mensuplarımıza aktarılmıştır. TÜRMOB etik eğitimlerine, 2015 yılında başlanmış ve Türkiye’de bugün 48 ilimizde bu eğitimler tamamlanmıştır. 2’nci dönem eğitimlere de yine 2015 yılı içerisinde başlanacaktır” dedi.

ETİK, KALİTELİ BİR YÖNETİM ANLAYIŞIDIR

TÜRMOB Etik Komitesi Başkanı Smmm. Feyzullah Topçu burada yaptığı konuşmada, “Muhasebe mesleğini diğer birçok meslekten farklı kılan en önemli özellik, kamu yararına hareket ediyor olmasıdır. Meslek mensubunun sorumluluğu, yalnızca müşterinin veya işverenin ihtiyaçlarını karşılamak, onları memnun etmek değildir. Bu nedenle, kamu yararını ilk sıraya koyan mesleğimizi icra ederken ‘Mesleki Etik’ kurallarına uyum çok büyük önem taşımaktadır” dedi. Meslek etiği kavramsal çerçevesinin ve kurallarının, mesleki yargıyı kullanırken yol gösterici olması gerektiğinin altını çizen Topçu, “Meslek mensubunun mesleki yargısını kullanırken öncelikle; temel etik ilkelere uymaya yönelik tehditleri belirlemesi, belirlediği tehditlerinin önemini değerlendirmesi, bu tehditlerin ortadan kaldırması ya da kabul edilebilir bir seviyeye düşürülmesi için gerekli önlemleri alması gerekmektedir” ifadelerini kullandı.

Etiğin yalnızca rüşvet ve yolsuzlukla mücadele etmek olmadığını belirten Topçu, “Etik, ahlak dışı eylemlerle mücadele etmek değil, kaliteli bir yönetim anlayışı te-

sis etmenin bir unsuru olarak görülmelidir. Etik bilinci ve farkındalığı; sorunları ortaya çıkmadan önce tedbir olarak önleyebilmektir” dedi.

TÜRMOB olarak etik değerlerin ve etik ilkelerin, sadece muhasebede değil; toplumun her alanında; siyasette, yargıda, medyada, diğer meslek dallarında da önemli olduğu bilinci ile çalıştıklarının altını çizen Topçu, “Kamu alanında bile Kamu Görevlileri Etik Kurulu 2004 yılında oluşturulmuş iken TÜRMOB etik konusunda 2001 yılında yasal anlamda çalışmaları başlatmıştır. Türkiye’de hiçbir mesleki kuruluştaki yazılı yasal bir düzenleme yokken TÜRMOB uluslararası kurumlar ile işbirliği ile, meslek kararı ve tebliğler hazırlayıp uygulamaya sokarak meslek etiği konusunda öncü rolünü üstlenmiştir” ifadelerini kullandı.

Topçu, meslek etiği konusunda yapılan çalışmalar hakkında ise şu bilgileri verdi: “TÜRMOB; IFAC etik ilkelerini inceleyip, tercüme ederek 2001 yılında etik ilkeleri ve etik kod uygulamalarına ilişkin mecburi meslek kararını yürürlüğe geçirmiştir. Yine 2007 yılında SMMM ve YMM’lerin uyacakları Etik İlkeler Uygulama tebliğini

yayınlanmıştır. Son olarak da; muhasebe meslek mensuplarının Etik Eğitimi ve Etik Sözleşmesi yapmaları için 2014 yılında tebliğ uygulamaya girmiştir. Özellikle bu tebliğ, eğitimlerin başlaması, mesleğimizin gelişmesi ve kalitesinin artması yönünde önemli bir gelişmedir. Tebliğin yayınlanmasının ardından 'Etik Eğitim Projesi' hızla hayata geçirilmiştir. Haziran ayı itibarı ile 48 ilde eğitim bitmiştir. Diğer illerde eğitimler devam edecektir. TÜRMÖB 'Etik Eğitim Projesi' ile ilk etapta Türkiye genelinde 3 bin 300 meslek mensubumuz 16 saat uzaktan eğitim ve 6 saat yüz yüze eğitim alarak Etik Taahhütname almaya hak kazanmıştır. Bu eğitimlerde vaka analiz çalışmaları yapılmış olup, meslek mensuplarının bu eğitimlere aktif olarak katılmaları, tartışmalarda görüş ve önerilerini paylaşmaları, eğitimlerin başarılı geçmesinde etkili olmuştur. Bundan böyle Etik eğitimlerimiz yılda iki kez yapılacaktır".

AHLAKİ BAŞARISIZLIKLAR BÜYÜK YATIRIMLARI ENGELLER

Avrupa İş Eğiti Ağı (EBEN) Başkanı Anthony Gortzis, konuşmasına hesap verilebilirlik, şeffaflık ve sürdürülebilirlik kavramlarının tanımını yaparak başladı. Gortzis, bu kavramların muhasebe mesleği için oldukça önemli olduğunu ancak kesinlikle tek başına yeterli olmayacağını vurguladı. Gortzis, "Belirli bir ülke veya bölgedeki küresel piyasaların yeteneksizliği konusunda çözüm için bir sebep bulmaya çalışırsak, birbiri suçlayan ekonomistler ve politikacıların ortaya çıktığını görürüz. Aslında sistem içerisinde piyasaların, kurumların ve ahlaki değerlerin başarısızlıkları söz konusu olabilir. Ahlaki değerlerdeki başarısızlık, piyasaları başarısızlığa sürükleyen en temel başarısızlıktır ve büyük yatırımları engeller. İnsanlar tarafından yapılan bu başarısızlık yine insanları etkiler. Şeffaf ilkeli uygulamalarla

bu durum düzeltilebilir. İnsanlar ekonomi için yeterli kurumsal çerçeveyi oluşturmaya yönelik, etik sorumluluklara sahiptirler. Tabi ki ahlak dediğimiz şey sadece pasta'nın üzerindeki krema değildir. Ahlak, küresel piyasa ekonomisini oluşturan ilkenin kendisidir. Dolayısıyla burada manevi, ahlaki bir çerçeveden bahsedebiliriz. Açıklık, hesap verilebilirlik ve şeffaflık oldukça önemlidir. Etik sadece manevi çağrılar değil, aynı zamanda ahlaki eylemleri de gösterir" ifadelerini kullandı.

ETİK İLKELERİN YASALARI AŞAN BİR GÜCÜ VAR

Başbakanlık Kamu Görevlileri Etik Kurulu Başkanı Prof. Dr. Sedat Murat konuşmasında, etik ilkelerin her zaman yasaları aşan bir gücü olduğunu belirterek, "Yasalar kolaylıkla sorgulanabilirken etik ilkeler sorgulanamaz. Yasalar kolay değişir, etik ilkeler ise bir defa yerleştikten sonra kolay kolay değişmez. Sadece ceza yasalarına konulmuş ağır yaptırımlarla ve diğer yasal düzenlemelerle yolsuzlukların etik dışı davranışların önlenmesi zordur. Cezai yaptırımlar ve yasal düzenlemelerin yanı sıra etik davranma kültürünün teşvik edilmesi, etik davranışın bir erdem

olarak tüm çalışanlarca benimsenmesi ve vicdani bir yükümlülük olarak içselleştirilip uyulması ve kötü yönetimin unsurları olan yolsuzlukla, yozlaşmanın engellenmesinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Yozlaşmanın temelinde kapalılık ve gizlilik ilkesi vardır. Yozlaşma ve yolsuzlukların önlenmesinde özellikle üst düzey görevlilerin büyük sorumlulukları bulunmaktadır. Yöneticilerin sergileyeceği etik liderlik örneği çalışanlar için olumlu örnekleri çoğaltıcı bir işlev görecektir” dedi.

Bugün için bir taraftan kamu ve özel sektör yöneticilerinin, kendilerine rehberlik

edecek etik değerleri ve mesleki standartları geliştirerek içselleştirme ihtiyacında olduklarını belirten Murat, diğer taraftan da bu ilkelere aykırı eylem ve işlevler ortaya çıktığında bunları iyi denetleyecek mekanizmaların oluşturulması gerektiğinin altını çizdi.

Etik değerlerin amacının, etik ilkelere bağlı bir kurum kültürü oluşturmak olduğunu vurgulayan Murat, “Bu kurum kültürünün oluşturulması, vatandaş ile olan güvenin artırılmasında da bir faktördür. Etik ilkeler sadece kamu yönetiminde kamu görevlilerinin değil, tüm işveren ve çalışanların sorumluluk bilinci ve insani duyarlılıkla uymaları beklenen genel ilkeleri ortaya koymaktadır. Etik davranan ve sosyal sorumluluğunu yerine getiren kurumlar, toplum ve medya gözünde itibar kazanmaktadır. Bu nedenle ülkemizde her gün kurumsal etik ilkelerini belirleyen kurum sayısı artmaktadır” ifadelerini kullandı. Etik yönetimin ülkenin rekabet gücünün artmasına neden olduğuna işaret eden Murat, “Günümüzde rekabet, devletler arasında değil, şirketler arasında meydana gelmektedir. Bu nedenle etik yönetim, ekonomik kalkınmaya katkı sağlamakta ve ekonomik kalkınmada yoksulluğun azalması için gerekli olmaktadır” dedi.

ETİK, GRİ ALAN YÖNETİMİDİR

Açılış konuşmalarının ardından kongrenin “İşletme Etiğine Stratejik Yaklaşım” başlıklı açılış bildirisini Yaşar Holding CEO’su Dr. Mehmet Aktaş sundu. Etik kavramının insanlık tarihi kadar eski bir kavram olduğuna dikkat çeken Aktaş, “Etik; en basit anlamıyla insan ilişkilerinde genel

geçerliliğe sahip ve evrensel olarak kabul görmüş değer yargılarını incelemektedir. Etik davranmak; doğru ile yanlışı, haklı ile haksızı, iyi ile kötüyü, adil ile adil olmayayı ayırt etmek ve doğru, haklı, iyi ve adil olduğuna inandığımız şeyleri yapmaktır. Etik bir başka deyişle gri alan yönetimidir” dedi. Etik karar verme anının, iyi ve kötü arasındaki seçimin yapıldığı an olmadığına dikkat çeken Aktaş, “İyiyle daha iyi, birey için iyi olanla topluluk için iyi olan, şirket için iyi olanla toplum için iyi olan, hatta günümüzün sınırlı kaynaklarını da dikkate alarak, bugün için iyi olanla, gelecek için iyi olan arasında tercihlerin yapıldığı andır” ifadelerini kullandı. “İş etiği”nin, etiğin bir alt kümesi olarak, iş dünyasındaki etik sorunları incelediğini, davranışlara rehberlik etmek üzere kurallar geliştirmeyi amaçladığını kaydeden Aktaş, “İş etiği kavramı, esasında çalışma etiğini ve meslek etiğini de kapsamaktadır” dedi. Aktaş, günümüzde iş etiği kavramının önemini giderek arttığına işaret ederek, “Şirketler,

Prof. Dr. Melih Erdoğan

ekonominin en önemli unsurlarından birisi olarak büyük bir güce sahiptir. Bu güç nedeniyle de hem ekonomiyi hem de toplumu etkilemektedirler. Stratejik bir unsur ve kurum itibari için de iş etiği kavramı oldukça önem arz etmektedir” dedi.

ETİK, TOPLUMDAN TOPLUMA FARKLILIK GÖSTERİR

6. Türkiye Etik Kongresi’nin Bildiri Oturumunun Başkanlığını Anadolu Üniversitesi’nden Prof. Dr. Melih Erdoğan gerçekleştirdi. Etiğin kavramsal ve felsefi bir kavram olduğuna işaret eden Erdoğan, “Etik göreceli bir konudur. Toplumdan topluma farklılık gösteren bu konuyu da felsefi bağlamda ele almaya çalışıyoruz” dedi. Etiğin çok geniş bir alanda var olduğunu ifade eden Erdoğan, “Gündelik yaşamdan iş yaşamına kadar, sanattan bilime kadar her alanda etikle karşı karşıyayız. O yüzden bu konuyu tartışmak ve kurallarını oluşturmak bilinciyle de karşı karşıya kalıyoruz” dedi. Etik kuralların, etiğin felsefesinden ortaya çıktığını kaydeden Erdoğan, “Meslek mensuplarından etik kuralları içselleştirilmesi beklenmektedir. Örneğin müşterisinden hediye kabul

Prof. Dr. Mahmut Arslan

etme durumunu ele alalım. Meslek mensubu burada bu işin kamu yararına olup olmadığına karar vermelidir. Kamu yararına haksızlık etme gibi bir durum olmasa bile dışarıdan bu böyle algılanır mı? Bu kısmını düşünmek gereklidir. Bunu düşünmek etik kuralların ortaya çıkmasında rol oynuyor” ifadelerini kullandı.

ETİK, ETİK BİR YAPILANMA ÜSTÜNE KURULMALI

Hacettepe Üniversitesi’nden Prof. Dr. Mahmut Arslan Oturumda yaptığı konuşmada, etik konusunun STK’lar, ticari olan veya olmayan firmalarda nasıl kurumsallaştırılacağı konusuna değindi. Arslan, “Etik söz konusu olduğunda bunun hukukla karıştırılmaması lazım. Hiç öngörmediğiniz bir sorun ortaya çıktığında bile burada etik davranış sergilenmesi, kişinin veya kurumun etik losyonuna bağlıdır. Eğer mensup olduğunuz kurumda kurumsallaşmış bir etik varsa hiç karşılaşılmayan bir durumda da etik bir tavır alma mümkün olabilir” dedi. Etik kurumsallaşmanın dünyada çok bilinmeyen bir rolü olmadığına dikkat çeken Arslan, “Eğer bir kurumda etik

Doç. Dr. Arman Aziz Karagül

bir kurum kültürü yoksa kağıt üzerinde etik kurulu, etik el kitabı gibi olguların olmasının çok bir anlamı yok. Etik, mutlaka etik bir yapılanmanın üstüne kurulmalıdır” ifadelerini kullandı.

ETİK EL KİTABI STANDART DEĞİLDİR

Anadolu Üniversitesi’nden Doç. Dr. Arman Aziz Karagül konuşmasında etiğin, insanlığın var olduğu ilk günlerden bu yana tartışılan bir kavram olduğunu belirterek, “İşletmeleri etik el kitabı oluşturmaya, kurumsal yapılarıdaki değişimler, işletmelerin sosyal rollerindeki değişimler, kurumsal skandallar ve skandalların sermaye piyasaları üzerindeki etkileri sev etmiştir. İşletmeler etik değerlerinden hareketle de etik politikalarını oluşturmaktadır. Etik el kitabı çalışanlar açısından temel değerleri işletme faaliyetlerinde nasıl uygulamaları gerektiğini vurgulamaktadır. Yatırımcılar ve paydaşlar açısından ise temel faaliyetler konusunda bir güvence teşkil etmektedir” diye konuştu. Etik el kitabının standart bir kitap olmadığına dikkat çeken Karagül, “İşletmenin büyüklüğü farklılık gösterebilir, farklı coğrafi alanda faaliyet gösterebi-

Smmm. Latif Taş

li ama etik el kitabını temel bir beyanda anlatmak istersek işletmelerin temel değerlerini ve faaliyetlerini açıklayan resmin beyan diyebiliriz. Etik el kitabı işletmenin mevcut durumunu yansıtmalıdır. Etkili bir etik el kitabının yapısı, başlığı ve içeriği işletmeler arasında farklılık gösterebilir” dedi.

ETİK KURALLARIN GÜÇLENMESİNDE MESLEĞİN ROLÜ BÜYÜKTÜR

TÜRMÖB Etik Komitesi Üyesi Latif Taş ise Oturumda yaptığı konuşmada, işletmelerde etik ortam sağlamanın temel koşullarından bir tanesinin etik ilkelere uygun davranmak olduğunu söyleyerek, bu konudaki görevin de yöneticilere ve çalışanlara düştüğünü kaydetti. İşletmelerin; doğru, gizlilik ilkelerine bağlı, kişisel çıkarlardan uzak durarak ve sorumluluklarını bilerek davranmaları gerektiğinin altını çizen Taş, “Sorumluluk ilkesi ayrıca önemlidir. İşletmeler; yasalara, müşterilerine, tedarikçilerine, çalışanlarına, hissedarlarına, devlete, rakiplerine, topluma ve çevreye karşı sorumluluklarını asla unutmamalıdır” dedi. Taş, bu gibi etik kuralların

Doç. Dr. Çağrı Kaytmaz Balsarı

güçlendirilmesinde muhasebecinin veya mali müşavirin rolünün büyük olduğunu vurgulayarak, “İşletme yöneticilerine tasfiyeler ve önerilerde bulunabilirler. Sözleşmeli muhasebeci ve mali müşavir başka işletmelerden elde ettiği deneyimleri ve tecrübeleri paylaşabilir” dedi. Taş, etik kurulunun kurulması konusunda ise şu ifadeleri kullandı, “İşletmeler etik ilkelerin başarılı bir şekilde iş yerinde uygulayabilmesi için, etik kurulu

Yrd. Doç. Dr. Seçil Varan

kurmalıdır. Bu kurulda şirketin denetim kurulu başkanı, hukuk işleri bölümünün başkanı, insan kaynakları bölümünün başkanı, muhasebe biriminden biri olmalı ve bu bölüm kendi işyerine özgü ilkeler ve etik standartlar oluşturmalıdır.”

UYGULAMA OTURUMU

6. Türkiye Etik Kongresinin “Kıssadan Hisseler: Bay Crabb Bay Selfridge’e Karşı” başlıklı Uygulama Oturumu ise Dokuz Eylül Üniversitesi’nden Doç. Dr. Çağrı Kaytmaz Balsarı ve Yrd. Doç. Dr. Seçil Varan tarafından gerçekleştirildi. Bu Oturumda bir İngiliz dizisi olan “Mr. Selfridge” ele alındı. 1900’lü yılların başında geçen dizide Selfridge şirketinin sahibiyle, şirketin muhasebecisi Bay Crabb arasında geçen olayların etik değerleri tartışıldı.

PANEL: “MUHASEBENİN MESAJI VAR: DOĞRU OLANI YAPALIM”

“Muhasebenin Mesajı var: Doğru Olanı Yapalım” konulu Panelin Başkanlığını TEİD Etik ve İtibar Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Smm. Dr. Mehmet Ali Demirkaya gerçekleştirdi.

Demirkaya burada yaptığı konuşmada, globalleşmenin birçok konuya doğrudan etkisinin olduğunu belirterek, “Globalleşmenin doğaya çevreye, ekonomiye, finans ve nihayetinde mesleğimize çok büyük etkileri oldu. Özellikle işletmelerin kar odaklı bir yaklaşımla sürdürülebilirliklerini sağlamasının pek de mümkün olmadığı görüldü. G20 ülkelerinin en büyük ilk 100 şirketine baktığımızda, şirketlerin sürdürülebilirliklerini sağlaması için etik değerlere sahip çıkmaya başladığını gördük. Çünkü bu şirketler dünyada çevrenin kirlenmesine, yoksulluğun artmasına, doğal kaynakların adil paylaşımına kadar birçok konu-

yu etkilediklerini fark ettiler ve yaptıkları hataların da geleceklerini, geleceğimizi etkilediklerini gördüler. Bu yılın Kasım ayında Antalya’da yapılacak G20 toplantısının dönem Başkanı Türkiye ve zirvenin en önemli konusu etik değerler. Dünya artık bu konuyu tartışıyor. Çünkü etik, ahlaki değerlerden farklı olarak evrensel bir değer” dedi.

Muhasebe mesleğinin dünyada çok şanslı bir meslek olduğuna dikkat çeken Demirkaya, “Evrensel olarak üzerinde mutabık kalınmış etik ilkeleri yazılı hale getirmiş çok az meslek gruplarından biriyiz. Uluslararası denetim standartlarına baktığımızda ilk önce etik kodları sonrasında da standartları görüyoruz. Niye standartları başa koymamışlar dediğimizde, bence şu ifade ediliyor; ‘siz mesleğinizi öğrenebilirsiniz, kendinizi geliştirebilirsiniz ama bundan önce bir ödeviniz var; etik olmak. Bu meslek kamu alanında güveni oluşturan mesleklerden biri. Dolayısıyla bizim

Smmm. Dr. Mehmet Ali Demirkaya

mesleği öğrenmemizden önce mesleğimizin üzerinde taşıdığımız sorumluluklar gereği sahip olmamız gereken etik ilkeleri anlatıyor. İlk önce etik ilkeleri öğrenelim, sonra standartları öğreniriz' deniyor" ifadelerini kullandı.

TÜRMOB BİR TAŞLA İKİ KUŞ VURDU

Smmm. Asuman Karadoğan konuşmasında TÜRMOB'un etik konusunda çok önemli bir misyon üstendiğini vurgulayarak, "TÜRMOB bir taşla birçok kuş vurmaya çalışıyor aslında. Sadece meslektaşları eğitiyor gibi görünmekle birlikte, meslekle ilgili kişi ve kurumlarla da muhatap. TÜRMOB açısından konuyu ele aldığımızda, TÜRMOB'un piramidin tepesinde olduğunu görüyoruz. Piramidin tepesinde ama hiyerarşik olarak değil, organizasyon şeması, yönetsel olarak" dedi. TÜRMOB'un etik konusunda belirlediği yol haritasının son derece akılcı olduğunu belirten Karadoğan, "Bilgi temelli yol alıyoruz. Meslek etiği adı altında mesleğin ileriki nesillerde saygıdeğer ve özellikle itibari yüksek olan bir meslek olarak talep görmesi için bütün bu çabalar, eğitimler, toplantılar gerçek-

Smmm. Asuman Karadoğan

leştiriyor" ifadelerini kullandı.

MUHASEBENİN MESAJI: DOĞRU OLANI YAPALIM

Smmm. Cemile Kuzu panelde yaptığı konuşmada, etğin iyi ve kötü davranışın neler olduğunu irdeleyen bir felsefe dalı olduğunu belirterek, "Muhasebe mesleği işletmelerin finansal olarak açıkladığı bütün bilgileri üreten ve bunları denetleyerek kullanıcıların sunumuna sağlayan çok önemli bir görevi üstlenmektedir. Ya-

SMMM. CEMİLE KUZU

Barış Aydın

şanan muhasebe skandalları, muhasebe standartlarını, denetim standartları ve etik kuralları ortaya çıkarmıştır. Muhasebe mesleğinin temel fonksiyonu, şirket yöneticileri ve denetçilerinin şirketlerle ilgili bilgileri topluma tarafsız ve dürüst bir şekilde sunmaları için finansal bilgilerin hesap verilebilir ve şeffaf olmalarının sağlanmasıdır.” dedi. Kuzu, muhasebenin mesajının, “Doğru olanı yapalım” olduğunu belirterek, bunun için meslek etiği ve mesleki yargının çok önemlidir olduğunu kaydetti.

ETİK SON DERECE MALİYETLİ BİR KAVRAMDIR

Borusan Holding İç Denetim Direktörü Barış Aydın yaptığı konuşmada, etiğin birçok tanımı olduğunu belirterek, “Etiğin yunanca tanımı yapılırken töre denildi. Töre bizim çok iyi bildiğimiz kavram. Töre gazete manşetlerinde hep kötü haberler, kötü kurallar olarak çıktığı için farklı anlaşıyor ama töre kötü bir şey değil. Töre aslında bir toplumdaki ahlaksal davranış biçimleridir” dedi. Yurt dışında yaşanan birçok muhasebe skandalından bahsedildiğini, bunun sebebinin ise muhasebe skandalı yaşayan şirketlerin şeffaf olmasından kaynaklandığını belirten Aydın, Türk şirketlerinde de benzer durumların olduğunu ancak şirketlerin şeffaf olmadığından dolayı bunlardan bahsedilmediğini kaydetti. Aydın, “Mesleğiniz ne olursa olsun ‘iş insanı’ dürüst olması, etik olması gerekir. Etiği yaptığımız bütün işlerde içselleştirmemiz gerekir. Oturuşumuzda, kalkışımızda, gündelik hayatımızda bile” dedi. Etiğin maliyetli bir kavram olduğunu söyleyen Aydın, “Etik son derece pahalı bir iştir. Bu

kadar pahalı bir işe var mıyız? Yok muyuz? Ona da bakmalıyız. Ayrıca etik kısa vadeli bir işte değildir. Sabırla bekleyebilecek miyiz? Buna da karar vermeliyiz” dedi. Aydın, etiğin son derece pahalı bir iş olmasına rağmen yüksek kazançlı bir kavram olduğunu da sözlerine ekledi.

ETİK KİTABI HERKES TARAFINDAN OKUNMALI

Panelin son konuşmacısı İzmir Ekonomi Üniversitesi'nden Prof. Dr. Serdar Özkan ise konuşmasında, şirketlerin etik kodlarını kendilerinin oluşturması gerektiğini belirterek, “Etik kuralların yazılı hale getirilmesi, görünür kılması etik değerlere sahip çıkma açısından önemlidir. Etik kuralların yazılı hale getirilmesi şirketlere, kurumlara orta ve uzun vadede büyük katkı sağlar” dedi.

Özkan, etiğin iş hayatının en temelinde olması gereken ve nesiller boyunca artırılarak aktarılması gereken çok önemli bir kavram olduğunu vurguladı. İzmir Ekonomi Üniversitesi Prof. Dr. Özkan,

IFAC tarafından hazırlanan ve TÜRMOB tarafından Türkçeleştirilen Etik Kitabının herkes tarafından okunması gerektiğinin altını çizerek, “Bu kitap size nasıl yöneteceğinizi anlatıyor. Yönetemeyecek olursanız neler yapabileceğinizden bahsediyor. Muhasebecilerin yaptığı bazı etik dışı davranışların bu kitabı okumadıklarından kaynaklandığını düşünüyorum” dedi.

EKONOMİDEN KISA KISA

MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ, İLK 6 AYDA 804 MİLYON LİRA FAZLA VERDİ

Maliye Bakanlığı, 2015 yılı haziran ayı ve ocak-haziran dönemi bütçe uygulama sonuçlarını açıkladı. Buna göre, geçen yılın haziran ayında 35 milyar 170 milyon lira olan bütçe giderleri, bu yılın aynı ayında yüzde 3,3 artarak, 36 milyar 338 milyon liraya yükseldi. Faiz hariç bütçe giderleri de geçen yılın aynı ayına göre yüzde 3,1 artışla 34 milyar 647 milyon lira oldu. Bütçe gelirleri de haziranda, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 14,5 arttı ve 39 milyar 561 milyon lira olarak gerçekleşti. Merkezi yönetim bütçesi geçen yılın haziran ayında 613 milyon lira açık verirken, bu yılın aynı ayında ise 3 milyar 223 milyon lira fazla verdi. Haziranda yüzde 412,6 artışla 4 milyar 914 milyon lira faiz dışı fazla verildi. Faiz dışı fazla, geçen yılın aynı ayında 959 milyon lira düzeyindeydi. Söz konusu ayda faiz giderleri, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 7,6 arttı ve 1 milyar 691 milyon lira oldu. Haziranda, 2015 yılı merkezi yönetim bütçe giderleri için öngörülen 472 milyar 943 milyon lira ödeneğin 36 milyar 338 milyon lirası kullanıldı. Bu ayda faiz hariç giderler için öngörülen 418 milyar 943 milyon lira ödeneğin de yüzde 8,3'ü kullanılarak, 34 milyar 647 milyon lira harcama yapıldı. Personel giderleri de geçen yılın aynı ayına göre yüzde 11,2 artarak 10 milyar 202 milyon lira oldu. Böylece Haziran 2015'te personel giderleri için bütçede öngörülen 119 milyar 170 milyon lira ödeneğin yüzde 8,6'sı kullanıldı. Haziranda sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri geçen yılın aynı ayına göre yüzde 8 artışla 1 milyar 644 milyon lira oldu ve bütçede öngörülen 20 milyar 325 milyon lira ödeneğin yüzde 8,1'i söz konusu ayda harcandı. Mal ve hizmet alım

giderleri de geçen yılın aynı ayına göre yüzde 34,6 artarak 3 milyar 857 milyon lira olarak gerçekleşti. Bu yılın haziran ayında cari transferler, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 8 azaldı ve 13 milyar 869 milyon liraya geriledi. Böylece bütçede öngörülen 176 milyar 425 milyon lira ödeneğin yüzde 7,9'u söz konusu ayda kullanılmış oldu.

Bu yılın haziran ayında vergi gelirleri tahsilatı, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 22,2 artarak, 30 milyar 249 milyon liraya yükseldi. Aynı dönemde genel bütçe vergi dışı diğer gelirleri ise 5,5 azalarak 7 milyar 829 milyon liraya geriledi. Haziranda özel bütçeli idarelerin öz gelirleri 1 milyar 191 milyon lira, düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri ise 292 milyon lira oldu. Vergi türleri itibarıyla haziran ayı gerçekleştirmelerine bakıldığında, geçen yılın aynı ayına göre ithalde alınan katma değer vergisi yüzde 31,6, dahilde alınan katma değer vergisi yüzde 26,1, damga vergisi yüzde 24,5, harçlar yüzde 23,4, banka ve sigorta muameleleri vergisi yüzde 22,9, gelir vergisi yüzde 19,6, özel tüketim vergisi yüzde 17 ve diğer vergiler tahsilatı yüzde 40,4 artarken, kurumlar vergisi yüzde 154,2 azaldı.

Geçen yılın ocak-haziran döneminde 3 milyar 375 milyon lira açık veren merkezi yönetim bütçesi, bu yılın aynı döneminde 804 milyon lira fazla verdi. Aynı dönemde faiz dışı fazla da 30 milyar 520 milyon lira olarak gerçekleşti. 2014'ün ocak-haziran döneminde 213 milyar 857 milyon lira olan bütçe giderleri, bu yılın aynı döneminde yüzde 10,7 artarak 236 milyar 661 milyon lirayı buldu. Aynı dönemde faiz hariç bütçe giderleri de yüzde 10,4 arttı ve 206 milyar 946 milyon lira olarak hesaplandı. Diğer taraftan, bu yılın ilk yarısında faiz giderleri, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 12,3 artarak 29 milyar 716 milyon liraya ulaştı.

BANKACILIK SEKTÖRÜ KREDİ HACMİ AZALDI

Bankacılık sektörü kredi hacmi bir haftada 66,1 milyon lira azalarak 1 trilyon 365,5 milyar lira oldu. Toplam mevduatlar ise 1,3 milyar lira gerileyerek 1 trilyon 167,8 milyar liraya indi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Haftalık Para ve Banka İstatistikleri yayımlandı. Buna göre bankacılık sektörü toplam kredi hacmi, 10 Temmuz ile biten haftada 66 milyon 79 bin lira azaldı. Böylece söz konusu dönemde toplam kredi hacmi 1 trilyon 365 milyar 523 milyon 997 bin liradan, 1 trilyon 365 milyar 457 milyon 918 bin liraya geriledi. Toplam kredi hacminde 10 Temmuz haftasında bir önceki haftaya göre sınırlı düşüş yaşanırken, geçen yılın aynı dönemine göre ise yüzde 25,78 artış görüldü. Verilen kredilerin 1 trilyon 335 milyar 433 milyon 837 bin lirası mali olmayan kesime, 30 milyar 24 milyon 81 bin lirası da mali kesime kullandırıldı. Bir haftalık dönemde mevduat bankalarındaki tüketici kredileri yüzde 0,26 artarak 286 milyar 6 milyon 171 bin liraya ulaşırken, kredi kartı harcama tutarı yüzde 0,71 azalarak 86 milyar 648 milyon 385 bin liraya indi. Aynı dönemde taksitli ticari krediler de yüzde 0,3 artışla 181 milyar 883 milyon 320 bin liraya çıktı. Mevduat bankalarındaki tüketici kredilerinin 126 milyar 358 milyon 3 bin lirası konut, 5 milyar 722 milyon 311 bin lirası taşıt, 153 milyar 925 milyon 857 bin lirası da diğer kredilerden oluştu. Geçen yılın aynı dönemine göre mevduat bankalarındaki tüketici kredilerinde yüzde 14,42, taksitli ticari kredilerde yüzde 34,90 ve kredi kartı harcama tutarında yüzde 4,24 yükseliş görüldü. Kredi kartı harcama tutarının 39 milyar 683 milyon 539 bin lirası taksitli, 46 milyar 964 milyon 846 bin lirası taksitsiz olarak gerçekleşti. Bankacılık sektöründeki toplam mevduat (bankalararası dahil) 10 Temmuz ile biten hafta-

da 1 milyar 297 milyon 340 bin lira azaldı. Söz konusu haftada 1 trilyon 167 milyar 752 milyon 202 bin liraya gerileyen bankacılık sektörü toplam mevduatlarında, geçen yılın aynı dönemine göre ise yüzde 18,51'lik yükseliş yaşandı. Aynı dönemde, bankalardaki TL cinsi mevduat yüzde 0,21 artışla 654 milyar 398 milyon 213 bin lira, yabancı para (YP) cinsinden mevduat ise yüzde 0,42 azalışla 462 milyar 584 milyon 62 bin lira oldu. Yıllık bazda bakıldığında, 10 Temmuz ile biten haftada bankalardaki TL cinsi mevduat yüzde 7,93 ve yabancı para mevduat da yüzde 38,46 arttı. Söz konusu dönemde yurt içi yerleşiklerin mevduat bankalarındaki toplam TL mevduatı da yüzde 0,12 yükselerek 607 milyar 406 milyon 80 bin liraya ulaştı. Yurt içi yerleşiklerin mevduat bankalarındaki toplam YP mevduatı da yüzde 0,56 düşüşle 394 milyar 24 milyon 972 bin liraya indi.

İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Türkiye genelinde mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı, nisanda bir önceki döneme göre 0,1 puan azalarak yüzde 9,9 oldu. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2015 yılının nisan ayına ilişkin İşgücü İstatistiklerini açıkladı. Buna göre, işgücü nüfusu 29 milyon 459 bin kişi, işgücüne katılma oranı yüzde 55,8 olarak gerçekleşti. İşgücüne katılma oranı erkeklerde yüzde 76,5, kadınlarda ise yüzde 34,9 oldu. Mevsim etkilerinden arındırılmış istihdam sayısı, bir önceki döneme göre 101 bin kişi artarak 26 milyon 518 bin kişiye yükseldi. İstihdam oranı ise 0,1 puanlık artışla yüzde 46 olarak hesaplandı. Mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlerin sayısında nisanda, bir önceki döneme göre 34 bin kişilik azalış gerçekleşti. İşsizlik oranı ise 0,1 puanlık azalışla yüzde 9,9 oldu. Mevsim etkilerinden arındırılmış işgücüne katılma oranı, bir önceki döneme göre değişim göstermedi ve yüzde 51 olarak gerçekleşti.